

UCHWAŁA NR 136/2026
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 5 października 2026 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Samoobrona Odrodzenie
o źródłach pozyskania środków finansowych w 2025 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215),

postanawia

przyjąć sprawozdanie partii politycznej Samoobrona Odrodzenie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2025 r. **ze wskazaniem uchybień** polegających na naruszeniu art. 25 ust. 6–13 i art. 27a oraz art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076).

Uzasadnienie

Partia polityczna Samoobrona Odrodzenie (EwP 472) złożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2025 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych.

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie sprawozdania finansowego Partii oraz jej wyjaśnień stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, partia polityczna Samoobrona Odrodzenie wykazała, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskała żadnych środków finansowych, jak i wartości niepieniężnych. We wszystkich pozycjach sprawozdania ich dotyczących wykazano wartość zerową.

Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do Partii o wyjaśnienie na jakich zasadach korzystała z lokalu, w którym mieściła się jej siedziba, czy odbywała w okresie sprawozdawczym zebrania jej jednostek organizacyjnych i organów, czy prowadziła działalność polegającą np. na prowadzeniu korespondencji, drukowaniu materiałów itp., jakie koszty generowały te działania i kto je ponosił, kto i jakie koszty ponosił w związku z utrzymaniem, prowadzeniem i administrowaniem strony internetowej Partii, a także, jakie były koszty administrowania i prowadzenia jej mediów społecznościowych.

W odpowiedzi Partia wyjaśniła, że przyjęła wyłącznie dozwolone wartości niepieniężne w postaci korzystania przez Partię z lokalu stanowiącego jej siedzibę oraz w postaci utrzymania domeny internetowej i prowadzenia jej profili społecznościowych. Wskazała, że funkcjonuje wyłącznie w oparciu o pracę społeczną swoich członków. Partia nie dokonała jednak wyceny przyjętych wartości. Braku tego nie uzupełniła także po kolejnych dwukrotnych wezwaniach, stwierdzając w efekcie, że wycena jest niemożliwa gdyż nie istnieje jej przedmiot.

Partia zobowiązana była do wyceny faktycznej wartości świadczeń przyjętych przez nią w okresie sprawozdawczym oraz do wykazania jej odpowiednio w pozycjach 31-35 (Wartości niepieniężne), a także w pozycji 13 sprawozdania (Przychody partii politycznej). Jak wynika z orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, nieodpłatne świadczenie to każde przysporzenie majątkowe uzyskane kosztem innego podmiotu. Nie musi dojść do zapłaty, nie ma bowiem znaczenia to, że strony umówiły się na brak odpłatności za dane usługi. Znaczenie ma bowiem skutek ekonomiczny. Liczy się obiektywna wartość rynkowa użyczenia (korzystania z rzeczy, usługi czy prawa) w danym czasie (zob. uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 maja 2010 r., II FPS1/10; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 czerwca 2018 r., II FSK 1414/16). Brak wynagrodzenia

nie może być traktowany jako brak wartości przedmiotu świadczenia. „Bezpłatność” użyczenia nie eliminuje wartości usługi świadczonej w jego ramach. Użyczenie powoduje bowiem realne przysporzenie, które jest porównywalne z odpłatnym korzystaniem. Subiektywna wola stron co do zawarcia umowy użyczenia nie może prowadzić do negowania obiektywnej wartości rynkowej świadczenia, jeżeli po stronie korzystającego powstaje realne, indywidualne przysporzenie majątkowe (por. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 20 listopada 2009 r., II FSK 932/08, z 8 listopada 2012 r., II FSK 603/11). Nie ma zatem znaczenia wyłącznie to, czy ktoś formalnie dokonał zapłaty czy też nie, ale czy faktycznie osiągnięto korzyść finansową.

Świadczenie tego typu usług na rzecz partii posiada wymierną wartość ekonomiczną, którą można ustalić w oparciu o rynkową wartość odpłatnego świadczenia danej usługi, z uwzględnieniem warunków konkretnego przypadku (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 listopada 2012 r., II FSK 603/11). Jego bezpłatność nie wyklucza jego wyceny ani kwalifikacji jako przysporzenia majątkowego. Jeśli bowiem dany podmiot otrzymuje coś, za co w normalnych warunkach musiałby zapłacić, co wiązałoby się z poniesieniem przez ten podmiot kosztów, to ma to wartość ekonomiczną większą niż zero. Jak stwierdził Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie np. w wyroku z 20 stycznia 2010 r., I SA/Sz 862/09, po otrzymaniu świadczeń nieodpłatnych mogą być one uznane za przychód.

Natomiast Trybunał Konstytucyjny, w wyroku z 8 lipca 2014 r., K 7/13, jak i Naczelny Sąd Administracyjny, np. w wyroku z 20 listopada 2009 r., II FSK 932/08, skonstatowały wręcz, że pojęcie nieodpłatnego świadczenia obejmuje nie tylko świadczenie w znaczeniu cywilnym, gdyż w jego zakres wchodzi wszystkie zjawiska gospodarcze i zdarzenia prawne, których następstwem jest uzyskanie korzyści kosztem innego podmiotu, lub też te wszystkie zdarzenia prawne i gospodarcze w działalności osób prawnych, których skutkiem jest nieodpłatne, to jest niezwiązane z kosztami lub inną formą ekwiwalentu przysporzenie majątku tej osobie, mające konkretny wymiar majątkowy czy finansowy. Każde faktyczne korzystanie z cudzej rzeczy, czy jego pracy bez zapłaty mieści się więc w kategorii przysporzenia majątkowego.

Niewykazanie w sprawozdaniu przez Partię przyjętych przez nią w 2025 r. dozwolonych wartości niepieniężnych przeczy konstytucyjnej zasadzie jawności finansowania partii politycznych (art. 11 ust. 2 Konstytucji RP). Jawności, która jest elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06). Z konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych, wynika zakaz utajniania finansów partyjnych oraz odpowiadający mu nakaz ujawniania informacji finansowych o działalności partii [zob. Mirosław Granat (red.), Ustawa o partiach politycznych. Komentarz, Warszawa 2020]. Jawność finansowania polityki stanowi także element jawności życia publicznego, która przybrała w polskim systemie prawnym formę tzw. publicznego, konstytucyjnego prawa podmiotowego, prawa człowieka, mającego swe źródło w niezbywalnej godności ludzkiej. Negując jawność finansowania polityki, czyli wyłączając „bezpiecznik” demokratycznego państwa prawnego, wyłącza się samo demokratyczne państwo prawne (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lutego 2023 r., I NSW 2/23).

Z powyższego wynika, że w sprawozdaniu finansowym Partii błędnie wypełnione zostały pozycje 31-35 sprawozdania, w których powinny zostać wykazane faktyczne wartości niepieniężne przyjęte przez Partię, oraz pozycja 13 sprawozdania.

Złożenie sprawozdania sporządzonego niezgodnie ze stanem faktycznym narusza ustawowy obowiązek sprawozdawczy określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych.

Pozyskane przez Partię wartości niepieniężne pochodziły w całości, zgodnie z art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a ustawy o partiach politycznych, od obywatela polskiego, mającego stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i mieściły się w dopuszczalnym limicie określonym w art. 25 ust. 4 w związku z ust. 4a ustawy o partiach politycznych.

Partia nie posiadała w okresie sprawozdawczym Funduszu Wyborczego i nie uczestniczyła w przeprowadzonych w 2025 r. wyborach. Mimo to w pozycjach 7-9 oraz 82-84 sprawozdania wykazała dane Pełnomocnika Finansowego Funduszu Wyborczego, którego to Funduszu nie posiadała. Również te nieprawidłowości oznaczają, że Partia sporządziła sprawozdanie niezgodnie ze stanem faktycznym oraz niezgodnie ze wzorem, naruszając tym ustawowy obowiązek sprawozdawczy, określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych.

Ponadto partia polityczna Samoobrona Odrodzenie w okresie sprawozdawczym nie dopełniła obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy. Partia nie widnieje wśród podmiotów zarejestrowanych w <https://www.gov.pl/web/bip>.

Wskazane wyżej uchybienia, zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, nie stanowią przesłanek do odrzucenia sprawozdania Partii.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii oraz jej wyjaśnień, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia nie przysługuje środek prawny.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak